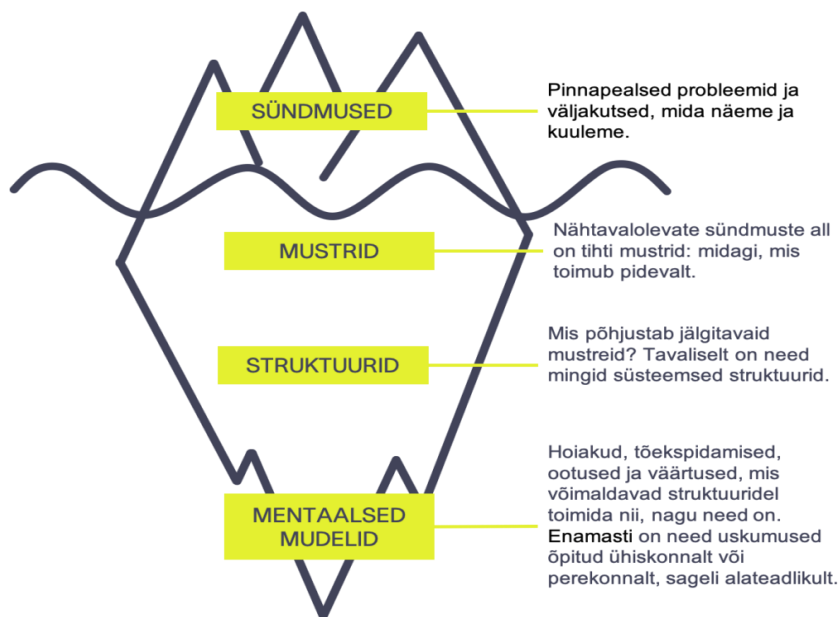

Jäämä meetod

Jäämä meetod aitab mõista probleemide sügavamad põhjused. Selleks tuleb mõelda, millised tasandid probleemist on varjatud. Heaks abimeheks on Jäämä mudel (vt joonis 1) (võib valida erinevate formaatide vahel internetist).

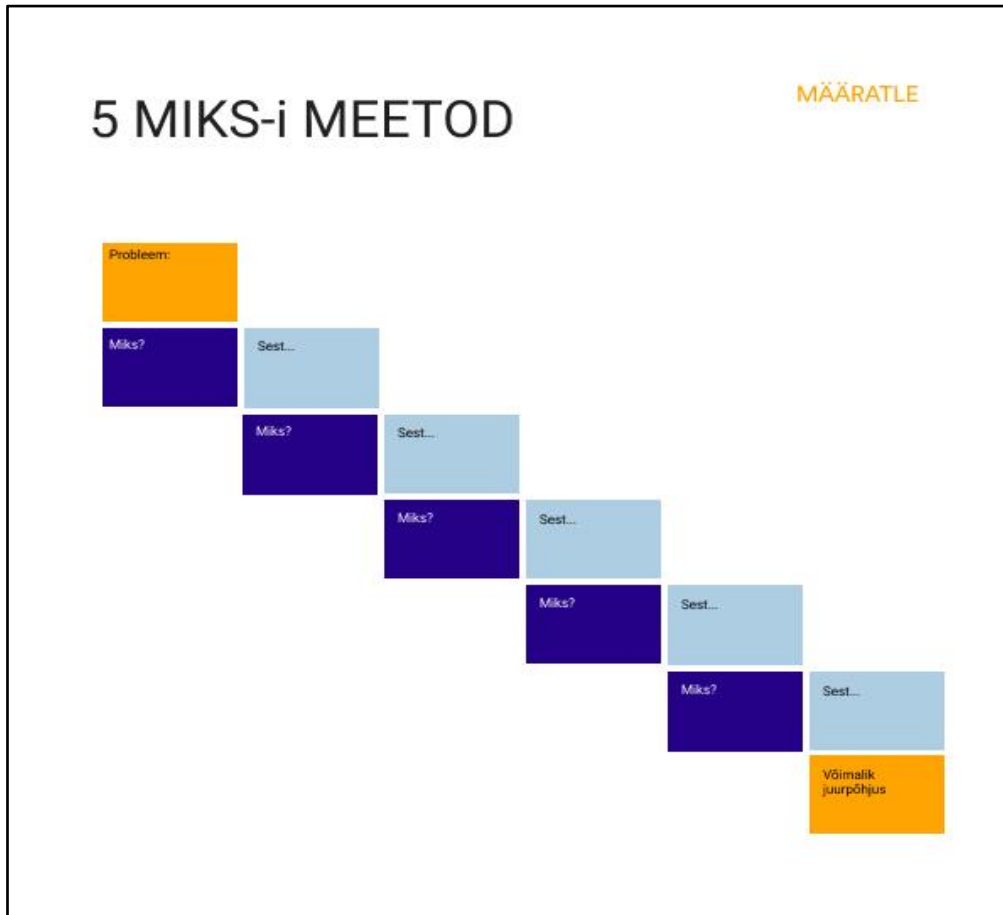
Joonis 1. Jäämä mudel¹

Klassijuhataja ja noorsootöötaja võivad koos vaadata jäämä mudelit ja proovida analüüsida, mis on nähtava probleemi varjatud põhjused. Näiteks võib klassis nähtavaks *sündmuseks* olla õpilaste omavaheline tülitsemine (üksteisele halvasti ütlemine, tõrjumine). Lähemal uurimisel on näha mingeid *mustreid* – nt kes on halvasti ütled, keda tõrjutakse. Tuleks arutada – mis antud mustreid põhjustab? Miks osad õpilased ütlevad teistele halvasti või mis võib olla tõrjumise põhjus? Tuleks vaadata tervet *struktuuri* – ehk siis kogu klassikollektiivi, peresid, õpilaste huvitegevusi, võib-olla ka toitumist, und jne. Probleemi juured võivad tihti peituda *mentaalsetes mudelites* – halvasti ütleva näeb sellist käitumist normina oma kodus, tõrjujad on ise nt huvikoolis tõrjutud, jne. Nende mudelite ja väärtuste arendamisega saabki siis töötoas tegeleda ja tuvastatud väärtused aitavad valida parimad juhtumid.

¹ Allikas: <https://miltton.ee/services/muutuste-juhtimine-ja-arengunoustamine>

3.2 5-miksi meetod

5-miksi meetod aitab määratleda, miks mingi probleem on probleem. See on ka heaks võimaluseks nii endale kui teistele selgitada, mis on teatud probleemi tuumaks. Probleemi selgitades võiks küsida küsimust MIKS viis korda (vt joonis 2).

Joonis 2. 5-miksi meetodi põhi (allikas: Proovikivi)

Selgituseks üks näide:

Õpilase probleem: Mõned õpetajad hindavad ebaõiglaselt.

- Miks? Õpetajad panevad mõnele õpilasele paremaid hindeid kui mulle
- Miks? Ma arvan, et õpetajad panevad hindeid n-ö näo järgi
- Miks? Ma ei saa aru, kuidas või mille järgi hindeid pannakse
- Miks? Kuskil pole kirjas, mis on hindamisjuhend või kui palju punkte saab konkreetse ülesande eest
- Miks? Õpetajad pole meiega hindamist läbi arutanud või meile tutvustanud